

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelben.
Ara évnegyedre 3 fl. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért elsőször 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegjű. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál keszletetik.
A nyilvántartási czikkok sora után 15 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:
Középuteza, STEIN J. könyvkereskedése.

A „magyar kérdés” a „Herm. Zeitung” felfogása szerint.

III.

Lássuk már azon tanácsokat, melyeket a „H. Z.” tudós szerkesztője a birodalmi tanácsnak s a kormánynak ad.

„Csak az istenért, így szól, nem kell a követek házában szép s szabadelvűleg hangzó beszédek tartani a „magyar kérdés”-ben.

A magyar nemzet csak egy komoly, következetes kormány által kormányozható, az minden ingadozást, sőt minden concessiot gyengéssé jelenek fogna tekinteni.

Ha a magyarok a „Sch ten-Thor” előtti épületben nem akarnak megjelenni, ám maradjanak künn. Ez még nem szerencsétlenség! Absentes carent voto, s volenti non fit in jura. De ha a magyarok a császár szabad akaratából adott alkotmányt nem akarják elfogadni, az által még nincs feloldozva Austria kormánya azon kötelezettség alól, hogy ezen országnak legalább egy életrevaló administrtatiót biztosítson.”

E tanács első részét, a mint látszik, meg nem fogadták a birodalmi tanács tagjai, s a „magyar kérdésben” szép beszédek lehetett hallani, melyek a „H. Z.” idegeire hibetősökkellemetlenül hatottak. Hiában, mert a mint látszik Bécs levegője még nincs annyira impregnálva burocraticus eszméktől, mint Szebené s ott sokan vannak, a kik arról vannak meggyőződve, miszerint sem a birodalom nagyhatalmi állásának, sem a több koronatországok alkotmányos jogai fejlődésének nincs hátrányára a szent István koronája, népei, ezred éves alkotmányos jogai tiszteletben tartása.

Egy kormány következetes megatartása dicseendő, ha a kormány elvei alkotmányosak, a nép jogait tiszteletben tartják, s az ország anyagi ügy mint szellemi felvirágzására vannak intézve; de ha valahogy a következetesség céliránytalan intézmények fenntartására használnak fel, akkor a következetesség macacssággá válik, mi már nem erény s legtöbbször megszokta magát boszulni. Ha már a mint látszik a „H. Z.” ilyenmő következetességet kíván a kormánytól, azt nem pártolhatjuk.

A magyaroknak a birodalmi tanácsból való elmaradását, a mint látszik, a bécsi államférfiak nagyobb bőderejű dolognak tartják, mint a „H. Z.” ott a benn idézett latin mondatokat, azaz a per contumaciam elítélését egy nemzetnek, nem tartják a közjogi téren alkalmazhatónak.

Hogy a „H. Z.” szerkesztője még felhevülésében se feledkezik meg egy életrevaló administrtatio behozatala szükségességét megemliteni, ez még szép tőle.

Ezután „egy erős, igazságos kormány létesítését tanácsolja a kormánynak, a mi által a tömeg bizalmát megnyeri, mely többet ér szerte, mint az ex professo publicisták éljenézése, kik amugy is a tökélet emészto passiv politikát nem folytathatják a jövő századig. Ajánlja az osztrák törvények föltétlen behozatalát minden országbírói értekezleti adalékok nélkül; továbbá a tolvajbandák kiirtását s az autonom közegek kiírtalmát. Ezek, ugymond, eszközei a „magyar kérdés” megoldásának.”

De a „H. Z.” váro politikáját már eldobta a birodalmi tanács, s a mint látszik, a bécsi publicisták sokalni fogják a birodalom jelen átalakulási korszakának oly hosszúra nyújtását, mint azt a „H. Z.” ajánlja. A csupa nyers tömegre való támaszkodás javaslata, kétélű fegyver s gyakran már azt sértette meg, a ki más ellen akarta azt intézni. Hogy a személy és vagyó biztositás a kormányok legelső kötelességei közé tartozik, s hogy e szerint a rablásokat s a marhavészt meg kel-

lene szüntetni az igaz. De hogy e czélt csupán az országbírói értekezlet kiküszöbölésével s az osztrák törvény behozatalával el lehetne érni, bátrak vagyunk kétségbe hozni; ugy azt is, hogy ott, a hol alkotmány létezik, a végrehajtó hatalomnak joga volna akár közjogba, akár a magán jogba vágó törvényeket hozni s ennél fogva azt hisszük, hogy az osztrák törvény be vagy nem hozatala még a birod. alkotmány szerint is a magyarországytűlés teendői közé tartozik.

Különös, hogy a „H. Z.” a marhavész folytonosságát, az autonom végrehajtó közegeknek rója fel. De hát hol vannak az autonom végrehajtó közegek, hiszen Magyarország alkotmánya fel van függesztve, a törvényhatósági tisztviselőket a kormány teszi s veszi kedve szerint, azoknak utasítást is ő ad.

Általában bajosan hiszzük, hogy a „H. Ztg.” által ajánlott eszközök által sikerülhetne a magyar kérdés megoldása, mert egy nemzet ezredéves alkotmányos jogait, magántörvényeit magokban foglaló okmányokat megsemmisíteni egy penna vonás, vagy egy percz műve lehet, de a nép vérébe átment alkotmányos érzelmeiket kiirtani nem oly könnyű, mint a „H. Ztg.” hiszi.

Gunyosan hozza fel továbbá a „H. Ztg.” miszerint: „A magyar pártvezérek, mindamellett, hogy a magyar nemzet beleszámitva a nevüket magyarra változtatott Deutsche Micbeleket és zsidókat, kik, a mint látszik született szövetségeseik, alig számít 6 millió lelket, mégis nemcsak, mint koordináltak, hanem mint önálló hatalom szeretnének pactálni Austriával.”

Akármiły gyakorolt legyen is a „H. Ztg.” a tények elferdítésében, a fenébbi állítás bebizonyítása nem sikerülhet neki, mert abból, hogy a magyar nemzet azon föltételekhez ragaszkodik, melyek mellett a szent István koronáját az uralkodóház fejére tette, soha ki nem huzhatja, hogy mint önálló hatalom akarna pactálni.

Vége még körülbelől ezeket mondja a „H. Zeitung”:

„A legnemesebb érzeményei, a legmagasabb repti beszédei, s a legmélyebb politikai bölcsessége mellett is a birodalmi tanács alsó házi ellenzékének, nem lesz az képes a magyarok ázsiai ravaszágának megfelelni, s a magyarok gunyoros mosolya, melylyel az ugynevezett kiegyezkedést üdvözlőnek azon öntudatban, hogy sikerült az osztova svábokat rá szedni: igen drága áron volna megvásárolva a birodalom sulypontja megrázkodtatásával.”

Általában a „H. Ztg.” a magyar kérdést másod rangu kérdésnek tartja.

Szerinte a fő a financia kérdés. Ha egy igazságos adórendszer hozatik létre, ha az állam ereje el nem daraboltatik, ha a deficit helyett pénztármaradékok váltják be: akkor bátran szembenézhet Austria a belföldi disszenterekkel ugy, mint a külföldi bonyodalmakkal.

A „H. Ztg.” tehát a magyar nemzet elleni kifakadásában, megtagadja nemzetünköt a jellem őszinteségét, s a nemesebb érzemények iránti fogékonyágát. Ha ily vádakra felelnék, a nemzet méltóságát bántanók. Anynyit azonban bátrak vagyunk megemliteni, miszerint a magyar nemzet könnyenhibőségének, s a széptért hirtelen fellobbanó természetének nem egyszer vallotta kárát, a midőn nemcsak, hogy ravasznak, de még csak kellő mértékben óvatosnak se mondható.

Hogy Austriának financiaiális ügyei rendezése a birodalom tekintélyét növelné a külfölddel szembe, a belügyek kezelését is könnyitené, az kétségbe vonhatlan; de ez egy circulus vitiosus, ha az ember ott kezd, a

bol a „H. Ztg.” óhajta. Az állam háztartása évi költségvetése csak akkor apasztható, ha a birodalom minden részeiben megnyugvás uralkodik, mert csak akkor lehet olcsó belgazgatást előállítani; tehát ez a magyar kérdés megoldása nélkül lehetetlen csupa belügyi szempontból véve is.

De végeztük el már, amugy is hosszúra terjedt cikkünket, mert ugy se volt czélunk a szercesent fehérre mosni, s a „H. Ztg.”-nak bebizonyítani, miszerint a magyar kérdés csakugyan létezik; csak azt akartuk megmutatni, hogy a magyar kérdésre nézve más eszmékkel vannak impregnálva a szebeni burocrata, mint a bécsi birodalmi tanács többsége.

Vége ismételjük, hogy a „Herm. Ztg.” cikke hamarabb született, mintsem a magyar kérdés feletti vitái a birodalmi tanács alsó házában tudva lettek volna, s akkor még nem tudhatta a lap szerkesztője, miszerint a ministerium is el fogja ismerni a kérdés létezését, sőt annak megoldása stürgösségét is. S ennél fogva nem lehet oka, ha nem jó fát rakott a tűzre.

A földadó helyzete Erdélyben.

A kis-külföldi melől, december hó.

Mintán az osztrák pénzügyminister ő nma a jelenlegi katastrális rendszernek egy megjavított tervét igérte vitatás tárgyul előterjeszteni, így nem tartom feleslegesnek előbb az Erdélyben létező katastrálról, később pedig, hogy jelen helyzetnél fogva, mi tódvet várhatunk a biztosított reformból, előterjeszteni.

Az erdélyi katastrál munkának öt főhibája van.

- 1) Hogy az egyes földeket csak is lánczcal mérték fel, s nem geometerek által.
- 2) Az igen nagy mag szaporodás.
- 3) A rossz classificatio.
- 4) Az igazságtalan arányosítás, s végre
- 5) az igen kevéssé fölvetett mívelési percentek (Abzugs percent). De vegyük rendre:

Az adóalapul szolgál a lánczcal való mérés, a bizottmányi férfiak által, s annak élen többnyire egy ahoz nem értő ügyvezető állott. Ezen bizottmányi férfiaknak kötelesegtük volt, mintán a mérnöki mérés az alap, hogy mindenesetre akármekkora is kapják az egyes földeket, azoknak területét a mérnöki területtel egybe találtassák; de meg volt nekik engedve, hogy a mívelés alatt levő földekben 5%, legelőben 8% tel kevesebb vagy több különbség is lehetett, de akármely esetben ezen kijött különbséget aránylag föl kellett osztani az egyes földek között, azaz, ha a mérnök egy határnak mívelés alatt levő területét 3150 holdnak, s a legelőt 1080 holdnak találta, de a bizottmányi férfiak az első 3000 a másodikat 1000, s így mindössze 4000 holdnak találták, tehát ezen 230 holdat be kellett az egyes földek közé osztani. Ezért, ha valakinek egy ily határon 300 holdja van is igazságosan, azaz minden dűlőben 100—100 holdja, ugy mégis nem 300, hanem 315 holdról fogja az adót és pótlékot fizetni.

Számtalan eset van, hol kedvezésből vagy tudatlanságból a munkavezető egynek sokkal többre vagy kevesebbre tette földeit, mint mekkorák azok valóban, s alig van az országban helység, mely jól és igazságosan lenne lánczcal fölmérve, és mégis a szerint kell az adót fizetni.

Ha a kormány eleintén, midőn a vallománykönyveket behozta, ezek helyett a határok egyes részeit mérnökökkel vétette volna fel, ugy az ország lakóinak kevesebbe került volna, mint eddig került a vallománykönyv behozatala; némely helyeken többszöri lánczcal való fölmérés, a rectificatio, verificatio, a megtörtént és megtörtendő tagosítás, erdők és legelők elkülönítésére tett és teendő költségek, s e mellett a kormánynak egy biztos alapja lenne az adóra nézve.

Mi a második pontot illeti, igen is nagy mag szaporodás van fölveve, mert ugyanis a Bánát legdúsabb vidékein a legmagasabb nyers termés (Natural Ertrag) a tiszta búzánál egy hold vagyis 1600 □ öl után 18 austriai mérő

az az 6 mag szaporodás, és a törökbúzánál 23 austriai mérőre van téve, az az 61 1/3 mag szaporodás, így van még Szeremmegyében és a Bácskában; itt nálunk Erdélyben a legjobb helyeken, mint Enyed, Radnoth, Alvincz és Tordason a tiszta búzánál hasonlólag 18 mérő van véve, az az 6 szem, a törökbúzánál már több, mint a dús Bánátban p. o. Radnothon és környékén 24 mérő, az az 64 szem, Alvinczen és Tordason 25—26 mérő, az az 66 2/3 vagy 69 1/3 mag szaporodás vétetett föl.

Van e Erdélynek oly termékeny földje mint a Bánát legjobb részének földje? ad-e az erdélyi föld oly felvétel szerint annyit vagy tán még több termést, mint tán az egész Európában elismert dús Bánát? Igenis minden részrehajlatlan embernek át kell, hogy lássa, hogy a Bánáttal csak nem lehet Erdélynek legjobb helyeit is egy osztályba tenni, pedig e történt; s ezen fenidézett helyekből indultak ki arányosítva, az egész Erdélyt illető mag mag szaporodásra, vagyis ezen helységek szolgáltak alapul a mag szaporodás megállításában, s ennek következtében lett az adó az országnak több helyein oly nagy, hogy most már majd el nem viselhető.

Ámbár a General directio april 17-dikén 1855-ben 1131 számok alatt, mely a Staats reclamatio archívumában 200 szám alatt látható, azt rendelte volt, hogy Erdélynek adóját szállítsák le aránylagosan a Magyarországhoz képest, mert ott már megerősített adórendszer levén, nem lehet változtatni, mégis ezen rendelet ellenére, nem hogy leszállították volna, de sőt inkább fölemelték aztall, hogy nagyobb mag szaporodást vettek föl, mint a Bánátnak legdúsabb vidékein.

A birtokosságnak egy része 1856 év kezdetén fölébredvén, egy kérelmet adtak be, az adó nagysága, és illetőleg a magas tiszta jövedelmek tárgyában, mely azt eredményezte, hogy a General directio az erdélyi katastrális munkálatok megvizsgálása végett leküldött egy Juraschek nevű boirath urat, ki mellé 7 tagot rendelt, és egy néhány birtokost nevezett ki; ezen comissionak feladatul tűzött ki a határszálen kikapott arányt az egész országon keresztül vinni. De ezen comissio egyfelől nem felett meg a czélnak Juraschek ur önkényes eljárása mián, ki annyira vitte volt erőszakoskodásait, hogy a birtokosoknak oda kellett hagyni az egész comissiott, és hogy ezen comissionak menyire nem volt szabad önmeggyőződését követni, kitesszik abból, hogy, midőn az akkori Staats reclamator átlátván, hogy a comissio nem földata szerint működék, egy Dobrán május 6-kán 1857-ben beadván egy ellenvéleményt, melyben kifejté, hogy nem maga rendjén ment véghez a parificatio a Bánáttal, ezért, hogy meggyőződését követte, s minden mellék érdeket félretett, s ugy akart itelni, mint egy igazságos bíró, ezért május 7-kén 127 szám alatt egy rendelet küldött ki, melyben a reclamator ur fentebbi véleményét, mint a birtokosokat felbujtogatónak nevezte, valamint egy praesidialis jelent meg jul. 19-kén 1857-ben 1635 számok alatt, melyben rendeltetik, hogy, a ki ellenkezik Juraschek ural, az olyan hivatalnok el fog bocsátatni. Ily körülmények közt, mit lehetett ezen comissiótól várni?

Másfelől ezen comissio a parificatiot nem ugy vitte véghez, a mint kötelessége lett volna, mert ezen comissio legelőször vizsgálat alá vette az erdélyi határszáli faluk közlű Zámot, és a határszálen Szelesovát localisálta, s azon határozatot mondta ki, hogy Zám 1-ső osztályu szántójának tiszta jövedelme 6 forintról szálljon 4 frt 20 kr-ra, Szelesová pedig 3 frt 20 król 3 frt 40 kr-ra; ezen két helységnek határai pedig egy formák, hogy ha a szelesovai még nem jobb. Később localisálta a Szilágyban Pores helységet, és határozta az első osztályu szántóját 3 ft 40 kr-ra, és a nagyváradi kerülethez tartozó Széplaknak szántóit az első osztályban 3 frtra, a másodikban 1 frt 50 kr-ra; itt pedig megjegyzendő, hogy Poresnak első osztályu szántói alig olyanok, mint Széplak közepes vagy másod osztályu szántóföldjei. Péér a Szilágyban van téve 5 frt 20 kr-ra, Szalacs Magyarországnak pedig ugyanazon osztály 4 frt 40 kr-ra. Ezekből ki tűnik, hogy csak szembe a szomszéd Bánát és Magyarországgal, mily igazságtalan basisokra vannak alapítva az er-

déli tiszta jövedelmi tételek. Később a Szilágyságot Magyarország ellenében újra localizálták, melynek a volt a következzé, hogy Magyarországon a szomszéd helységeket, a fenirt General directionnak rendelete ellenére felhagyták, az erdélyi szél helységeket pedig leszállították, miután e megtörtént, egy a katastrálnak kötelessége lett volna, ezen leszállítást belebb Erdélybe is behozni, mert ellenkezőleg az igazságtalan állás mégis megmaradt.

Az erdélyi birtokosságnak nem a volt a kívánsága, hogy a magyarországi adót emeljék, hanem, hogy az erdélyi szállítsák. A comissionnak nem a vég számokat kellett volna megvizsgálni, hanem az egyes factorokkal végére kellett volna járni:

1) Micsoda vetés arány (Anbau-Verhältniss) létezik a Bánátnban és az Alföldön.

2) A mag szaporodásnak.

3) A vetendő mag mennyiségét (Samen-Anbau), ha ezeknek végére járt volna, úgy igenis meggyőződhetett volna, hogy a Bánátnban és az Alföldön legnagyobb mértékben tiszta búzát vetnek, Erdélynek legnagyobb részében pedig, éppen azt legkevesebb mértékben; továbbá meggyőződhetett volna, hogy az erdélyi magszaporodást a bántási és alföldivel csak nem lehet egy osztályba tenni; s végre

4) megtudhatta volna, hogy a Bánátságon és az Alföldön egy holdban 6 véka az az $2\frac{2}{3}$ mérő vetés van felvéve, Erdélyben pedig legmérséki helyzetűnél fogva, és minthogy földje nagyon kötött s így többnyire rozslal mivelhető, úgy 8 véka az az 3 mérő vétetett föl. Ha a comissio ezen factorokat számbavéve munkálódott volna, s nemcsak a végső számokat vette volna számba, úgy az erdélyi tiszta jövedelemnek sokkal csekélyebbnek kellene lenni, mint a Bánátnban; de ha minden factor egyezzenek is a bántásiakkal, úgy a bevető mag mennyiségeért is 25% -tel kellene alább szállítani az erdélyi tiszta jövedelemnek.

Mi a harmadik pontot illeti, majd nem az egész országban a legigazságtalanabb osztályozás létezik, melyszerint képtelenek vagyunk az adót fizetni; az egész osztályozási munka, a munkavezetők önkénye vagy a bizottmányi férfiaknak kedvezni való kívánságok vagy ellenkezője döntötte el. A közlebbi időkben több kijavítások történtek, de most jelenben is több határok lapályát évenként a víz legalább kétszer ünti el, s mégis az első osztályba vannak téve, s annak fizetik az adóját. Számtalan oly példák lehetne előhozni, s nem egyes földekről, de egész területekről, hogy mint első osztályú földekről van az adó kivétel, pedig csak a második vagy harmadik osztályba helyezhetők.

Igenis a legigazságtalanabb a negyedik pont szerint, az országban levő helységek közötti arányosítás; de igen természetes, hogy annak rosznak is kell lenni; mert ugyan együk fel, hogy folyt az egész munka. A fő katastral kiszemelt az országban bizonyos helységeket, úgy nevezett Basis-Gemeindeket, minden ilyen basis Gemeindefoz tartoznak bizonyos számú helységek, s ki irt a biztosoknak, hogy ezen s ezen basis Gemeindefoz annynak kell lenni a tiszta jövedelemnek, s ehhez arányosítva a hozzátartozó községekben. Mit tehetett egyebet a biztos, hogy oly factorokat állított fel, melyekkel kikaphassa azon tiszta jövedelmet, mi reá volt parancsolva, s így nem a valóságos állásból huzta ki a tiszta jövedelmet, hanem a meghatározott tiszta jövedelmekre alkalmazta a factorokat. Tisztább megértés végett vegyük fel, hogy kirendelődött N. Basis-Gemeinde helységre, hogy az első osztályú szántóföld holdja legyen 6 frt tiszta jövedelmű, N. helység kertületéhez meg tartoztak A, B, C, D, E és F-nél, már hogy N. helységre esett 6 frt tiszta jövedelmet kikaphassa, leült a biztos iróasztalához, s csinált egy önkéntes vetés-arányt, s még egy önkéntesebb mag-szaporodást, azaz vett több vagy kevesebb búza, rozs, török-búza vagy zabot, s ezeknek oly mag-szaporodást adott, hogy kitűsse a mag határozott összegét, miből azon alienumok következtek, hogy miután A. legjobb helységben csak tiszta-búza, rozs és török-búza terem, de F. a legroszabb helységben, már csak kevés mértékben rozs, legtöbbnyire zab vetődven, igaz, hogy F. helységnek nem kell annyi tiszta jövedelmének lenni mint A-nak, de N. jövedelmétől csak bizonyos arányban szabad távozni, ezért a biztosnak F. helységben ámbár nagyon rozslal földje van, mégis szinte annyit vagy éppen annyi mag-szaporodást kellett felvenni a rozslal mint A. helységben, vagy is oly vetés arányt kellett felvenni, mely nem létezett, mert egyébként nem tudta volna a meghatározott összeget; nem különben a szénánál nevelte vagy apasztotta azzal a tiszta jövedelmet, hogy önkéntesen edes, savanyu vagy elegy szénának vette fel, ha pedig mind ez nem használt, úgy az árának klasszissához folyamodott. Ezek-

ből következett az, hogy több helyeken a tisztabúzában 18 mérő kellett felvenni, mit igazságtalan nem tehetett volna, s még meredeke s vízmosásoknak kitett szőlőhegyeinkben pedig a közös természet 22 akóra vették fel. Végére mi a mivelési perzentet (Abzug-percent) illeti, ezek az ország viszonyával egybe nem férők; mert

1) Vidékenként, a hogy népesebb vagy néptelenebb a környék, a mint közel város van vagy nincsen, a szerint száll vagy hág a napszám bére; de sehol Erdélyben a számlát 50-55 és 60 $\%$ -ért, a kaszálót 25-30 és 40 $\%$ -ért, a szőlőt 60-65 és 70 perzentért meg nem lehet mivelteni.

2) Nincs arányban a perzent elengedés, az igazi mag-szaporodáshoz, s nem felel meg 3) annak, hogy akár haszonbérben, akár részben adatként ki a földek, akár pénzért miveltenek, sokkal többbe kerülnek, mint az elengedett perzentek.

Mindezen fenirtak nem csak azért sajnosak és nyomasztók, mert rosz az adó alapja, s ezért igazságtalanul is fizetjük az adót, de nyomasztó főképpen azért, miután a katastrális munkálatok semmi hitelt nem érdemelnek, egy-egy igazságos telekkönyvnek sem lehetnek az alapjai. Nagyon is csatlakoznak azon bitelező, ki a fizetendő adóból számítá ki, hogy mennyire bitelezhet egy földre; mert az osztályozás és igazságtalan arányosítás következtében, valamely birtok sokkal nagyobb adót bírhat meg, mint a mennyi jelenleg ki van reá vetve, egy más pedig csak félannyit bír meg, a mennyit most fizetni tartozik; mert csak is a kedvezés vagy ellenkezője döntötte el egy helységben az adó összeg nagyságát, és ezért nálunk az egyetlen egy hitelt alapja a föld valóságos értéke megbecsülésében áll. Ily nyomasztó helyzet közt, s ily hibás alapokon behozott katastralon, sem a volt pénzügyi minister Bruck által tervezett becs-katastrál, sem a jeleni minister önmaga által teendő reform, nem fog az országon segíteni.

A volt pénzügyminister idejében az Ausztriában kijött terv magyarázatából úgy tűnt ki, hogy a hiányos katastrál nem akarják egészen eldobni, hanem hiányait azzal kipótolni, hogy a mostani fizetendő adóhoz, a föld valóságos értékének kamatját hozzáadva, helyes arányt hozzanak ki.

Ezen kiegyenlítés ott igen helyes lehet, a hol a katastrálnak csak azon hibája van, hogy egyes mivelés alatti földek közt nincs meg az arány, de hol az egész munka rosz alapra van készítve, az önkény által kidolgozva, ott ezen javítás sem fog segíteni, mert az ajánlott terv szerint, csak is az egy határon levő különböző földek közt fog az arány kijavítani, s így az egész országra nézve mégis igazságtalannak fog maradni.

Mert ugyanis az osztályokra nem ügyelve, Erdélyben a szántóknak közös tiszta jövedelmük 2 frt 40 kr, a kaszálóké 2 frt 90 kr oszt. értékben, miután Erdély a tiszta jövedelemnek 10 $\%$ -t fizeti, úgy az elsőnek az adója 24 kr, a másodiknak 29 kr-át, a fenirt terv szerint, hogy ha a szántóknak valóságos közepes értékek holdanként 50 frt, a kaszálóké 70 frt, s ha ezeknek 4% kamatait vesszük, lesz az elsőnek kamatja 200 kr, hozzáadva adóját 224 kr, a másodiknak kamatja 280 kr, az adóval 309 kr, s így a proportio lesz:

533 : 53 = 224 : 22 $\frac{146}{533}$ és
533 : 53 = 309 : 30 $\frac{387}{533}$ vagy kikerekítve a szántók adója 24 król le fog 22 szállani, a kaszálóké 29 król 31 kr-ra fog hágni, de ezért N. helység nem fog kevesebb adót fizetni, mint eddig.

Ezen arányosítási terv csak akkor hozna az országra üdvét, ha nem csak az egy országban különböző földeket kell arányosítani; miután a tervnek főcélja az, hogy a korona-országok egyforma adót fizesse, úgy az egyes országokkal is arányosítani kellene; még pedig indítsák a fővárosból Bécsből szerzetelylel, melyet a kormány annyival is inkább életbeléptethetné, miután a centralisatio baloldalaiban igen is nagyon részestülnek, úgy az igazság, a méltányosság megkívánhatja, hogy annak jobb oldalában is részesítessenek. Ha az arányosítást ily módon eszközölnék, úgy, ha az Austria által felhozott példát vesszük fel, mely szerint Bécs mellett létezik egy föld, melynek ára 800 frt, s mégis a tiszta jövedelme csak 4 frt 20 kr új pénzben, mivel, ha 6% -t vesszük és a harmadját hozzáadjuk, úgy az adója 90 kr lesz, a 800 forintnak 9% -je pedig 3200 krajczár, s így összesen 3290 kr; már vegyünk fel Erdélyben egy ilyenmő földet 300 frt, egy holdat és ennek tiszta jövedelmét 5 frt 60 kr-ra, s ennek 16% -t és a most itt nem fizetendő harmadját is hozzáadva, lesz adója 1 frt 20 kr, a 300 forintnak kamatját 1200 krt hozzáadva lesz 1320 kr, tehát az arány a következő lesz:

3290 + 1320 : 210 = 3280 vagy is
4610 : 210 = 3290 : 149 $\frac{4010}{4610}$ és
4610 : 210 = 1320 : 60 $\frac{600}{4610}$ vagy is

kikerekítve a Bécs melletti földnek adója 90 kr-ra, 1 frt 50 kellene hágni, az Erdélyinek pedig 60 kr-ra szállani.

Ha pedig a harmadát elhagyjuk, de 10% -t adó helyett 16% vesszünk fel, úgy a Bécs melletti földnek adója 1 frt 29 kr kellene hogy hágjon, az Erdélyinek pedig 51 kr-ra szállani.

Hogy most valami ilyenmő arányosítást kívánunk behozni, kitűnik a pénzügyminister Plener ö mltgának kijelentészeiből, az adó körül reform szükségességéről a többi közt azt mondja: „A mostani bajok főoka éppen az adóteher egyforma és igazságos elosztásának hiányában rejlik, s e baj megszüntetése leand az adóreform feladatá.”

Ha pedig a minister ö nagyméltóságának csak is az a szándéka, hogy a jelen katastrál kijavítása és az 1824-beli gabna árak helyett a jelenlegi árakat vétesse alapul, és ezzel az adót nagyon is nevelje; valamint, hogy ezentul ne csak a föld tiszta jövedelmének meghatározott perzentjét fizesse az adóba, hanem a fizetendő adót levonva a tiszta jövedelemből, ezt külön adóztassa meg; úgy annál elkerülhetlenebb, hogy Erdélyben egy igazságos arányosítást és osztályozást az ország termény erejéhez mért mag-szaporodást vegyenek be, és helységenként azon vetés arányt, mely valóban létezik, nem pedig a biztos fejében született, mert ha a kormány ezeket nem teendi meg, úgy egy reform esetében nem hét—14—21 katona executonnal, de egy egész ezreddel sem lesz képes az egyes helységekben az adót felszedetni, miután a népnek nem lesz miből fizesse.

Mert ugyanis ö nagyméltóságának terve, hogy egyszer fizesse az országok a föld tiszta jövedelmének adóját; másodsor pedig a megmaradt tiszta jövedelemnek is jövedelmi adóját, mely ha 1500 forintot tul nem haladja, úgy kevesebb, ellenkezőleg a több procentjé.

Be kell vallani, ha ezen terv az országokra nézve a legnyomasztóbb is lesz, és az államnak legnagyobb része képtelen lesz azt fizetni, úgy ö nagyméltóságának tervéről is be kell vallani, hogy nem csak finanszialis, de poliziális tekintetben is nagyon is kigondolt terv, és ö mltgának valóban igaza van, midőn ezt mondta, hogy ezen adórendszer elastikus, mert valóban oly elastikus, hogy csak attól lehet tartani, hogy nagy ruganyossága következtében, nem leszen használható.

Kisértsük meg ezen tervet, az erdélyi viszonyokra alkalmazni, vegyük fel, hogy N. birtokosnak 1000 frt tiszta jövedelme van felszámítva, erről eddig 100 frtot kellett adóba fizetni, s valamivel többet mint 100 frt pótlékot, de a végük az egészet 200 frtnak, ha már ezen 200 frtot levonják az 1000 frtból, marad 800 frt, már éppen ezen megmaradt tiszta jövedelmet szándékok megadóztatni. Kivétel csak azon esethe történik, ha a jövedelemből az adó és adósság kamatai levonása után úgy se marad semmi.

Erre nagyon sokan úgy fognak számítani, hogy e szerint nem fog az adó nevelődni, mert ha egy nagy rész igazságosan be fogja vallani, hogy ennyivel és ennyivel tartozik, s így felesleges jövedelme nagyon csekély vagy éppen semmi sem fog maradni, s így nem is lesz köteles több adót fizetni. De a kormány egy egyszerű ily nyilatkozattal nem fog megelégedni, hanem követelni fogja, hogy az adózó jellege ki, hogy A, B, C és D. mennyivel tartozik, s így győződjék meg az állítás igazságáról; ezt nem csak azért fogja követelni, hanem hogy A, B, C és D-t, mint tökével bírókat a jövedelmi §-sok értelmében, azokkal megadóztassa. Ennek következtében Erdélynek földadója nem 1.437.500 frt és ennek pótlékát csak is annyira számítva, 2.875.000 frtnak fog maradni; hanem ha az országba a föld tiszta jövedelmét kikerekítve 14.370.000 frtra vesszük, s ebből levonjuk a fizetendő adót és pótlékot, marad 11.500.000, s ha ennek az eddigi szokásos 5% centes jövedelmi adóját számítjuk, 575.000 frtra fog ragni, ehhez a jövedelmi adóról fizetendő 116% -t hozzá adva, nevelődni fog a földadó 1.242.000 frttal. Senki se ámtsa magát azzal, hogy ennek egy nagy részét nem a földbirtokos fogja fizetni, hanem a kapitalisták, mert ugyan is ezek a megterheléseket fel fogják a bitelezőiknek számítani, s ha ezt nem is tennék, miután Erdélyben legnagyobb részint csak is belföldi egyéneknek pénzek forog, úgy a fizetendő összeg csak is az országot fogja nyomni.

A mint feljebb írá, nem csak finanszialis, poliziális tekintetben is kigondolt terv, mert ha ezen reform létesülni fog, úgy a kormány ezentul minden egyes polgárnak nem csak birtoka mekkoraságát fogja tudni, de minden egyesnek anyagi állását is ismeri fogja; ez pedig nem kis horderejű az országokra nézve, ha egy kormány ezen tudását nem éppen a legjobb czélokra akarja felhasználni.

H. H.

Kedves barátom! Régen olvastam valahol, hogy ha az ember jól kibeszéli és kibeszélheti magát, kevesebb a szenvedély, szelidebb a düh s ellágyul a hősiesség. És ez kedves barátom nagyon is igaz; ha például a magas reichsrath buzgó tagjait tekintjük, semmi kételetünk nem marad állításunk igazságáról. Mióta elhangzott Giskra böles referádája, Berger valóban szép dictioja, gróf Kinsky elegans elmésségei, Obert és Schuller-Lyblói mélyseges államphilosophiaja és nagy bonszerelméi, Mende és Kaiserfeld közönséges igazságai, Schmerling ur bámulatos taktikája és emlékezetes mimikája, azóta az elvek, tételek, gyanítások és paragrafusok (plane a 10. §) tengerében uszálk a magas reichsrath; az okosok szövik a hálót, hogy a zúgó legyeket elfogdossák, a kiknek pedig nincs egyéb dolguk, azok kedves barátom kombinálnak mult-, jelen- és jövőről.

Honnan támadt ez az ellenék? kérdik sokan. Megfizették a magyarok; maga a ministerium csinálta; önként meggyőződésből állott elő —; de hát miért éppen most, hiszen ezen okok évek óta meg vannak? Vagy tán eddig kimélyesek akartak lenni a Verfassung minister (nem értjük ezt a szót!) ur iránt? De hát most is mi a célja? kérdi a másik. A kormány és az alkotmány ellenségeinek malmára hajtja a vizet az egyik ellenék. Ki fog már most birni az ellenékek Magyarországon? Hogy fogjuk keresztül vinni jelöltjeink megválasztását; ki fog már most eleget tehetni Olaszországnak, Galiciának, Bismarknak és ki és hogy tölti meg Plener ur tárcáját? Bizony, bizony ezek oly rettenetes velőki ható kérdések, hogy kár is oly szólni egy szót is ö exelja ellen, (különösen ha a szavakat tettek nem követik). Az egészet a régi conservativ párt, az aristokratia csinálta, mely a magyar aristokratákkal akar szövetséget kötni s a demokratia és szabadelvűség bajnokait (Schmerling ur ö exelja és tisztelt párta) a kormányból és a hivatalokból? (!) kisorsítani.

Vésznek nézünk elibe, ha engedjük, hogy ez a hatalmasadó ellenék lábra kapjon!

Ily beszédekkel halhatni Bécsben uton utfélen, néhány napig nagy népszerűségünk volt nekünk magyaroknak, de már újból kancsal szemeket vetnek ránk.

A mi engem illet kedves barátom, engem csak az a felfogás lepett meg, a melylyel Schmerling ur ö mltga mi rólunk beszélt. Ö exelja ugyanis, a nemes lovag, azt hiszi, hogy mi magyarok még nem ismerjük és tudjuk felfogni a februári patens által alapított nagyszerű alkotmányt s nem látjuk át és be annak mély bölcseségét és temtelenen hasznait; hanem idővel és lassankint megpubulunk mint a vajás körtve, eszünk megfinomul, akarunk megbéni, lassankint átlátjuk s meggyőződünk mint az egykor macaks gyermek, Szóval ö nagyméltósága beszédének minden szavából a protectio magas érzése sugárzott, melylyel a magyar országgyűlés tagjai kisoklás gyerekekké akarta candidálni; mintha ezek első pillanatra nem belátták volna a februári alkotmány egész horderejét. S mintha Magyarország törvényes képviselővel úgy lehetne bánni, mint a Galiciából jött földmivelőkkel vagy az Obert, Moga, Schuller Lyblói et comp. féle status férfakkal??

Valóban ö exelja felfogása és különösen ily hangon beszéde teljes bámulatunkra méltó!

Azonban a kibeszélés után bekövetkezett esendörákat azt hisszük nem fogják télenlül elszalasztani azok, kik „intra dominiun” kényelmesen intézhetik ügyeiket.

S meglehet, hogy karácsony után nem csak a hí erdélyiek fognak a hatalmas védnök minister ur mellett szavazni! De azért légy jöreménységben kedves barátom, kívánja szerető oskolatársad.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

ME. Hírlap, nov. 28.

„Segítség, mert elvesztük!” ezt kiáltá haddan idvezitők egyik hí követője, midőn a zivatar a tenger hullámai korbácsolá; és ime megjelenék Jézus ezen szóval: „Kicsinyhitű, miért kételedél?” Ne csodálkozzék az olvasó rajtunk e kifejezésért, mert sorsunk kemény csapása kényszerít minket így felkiáltani. Sok egyéntől, kiket csak az idén sujtott a sok elemi csapás által gátolt gyenge termés, halljuk a kétségbeesés hangján irt keserves panaszt; hát mi, kiket már negyedik éve ostromol, nem méltán panaszkodhatunk? nincs-e jogunk, midőn az éhhalál révén állunk, az emberiség segedelmet felkiáltanunk? Oh igen, mert a tizenkilencedik század mivel lelti népe meghallja keserves panaszaikat és csaknem 2000 lelket számláló helységeink lakóinak e rémséges kiáltására idvezitők eme szavait fogja kiáltani: „Kicsiny hitűek, miért kételedtek?”

Hát alföldi testvéreink, kiket Isten ez év

ben meglehetősen bőrséggel áldott meg, valjon siketek maradnának-e a fájdalmas felkiáltásra? Valjon lehet-e ez pusztán elhangzó szó azon kebelben, mely ezélt egy évvel kedves honát oda hagyva, velünk sirt, velünk éhezett és velünk érzett...? Oly kebelben, mely már ilyet kostolt, bizonyára nem!

Ki a „K. Közlöny“-t figyelemmel olvasta, az tudja, milyen aratást hoz nekünk június 17-dike; azért tehát csak málszedestünk sorolom röviden elé: a rettenetes jég után, mely határunk egyrészét nem épp oly nagyon rongálta vala meg, kukoricánk egyrésze meglehetősen szépen kisarjadott s már szinte reményünk vala, miszerint legalább tíz szemből egyet látni fogunk, csak megleget kérünk már Istentől megérésére; de tán mivel igen sokat kérünk — mert novemberig kérők azt — nem adatott meg nekünk, nem, mert midőn szent Mihály napjára csendes álunkból fölserkenénk, ismét, mint június 17 kén, jajveszékés hangzék minden fülben az éhenhalás félelmétől; s mégis mint a haldokló, várunk és reméltünk. Meghántók málnkat héjától, hogy legalább a leforrázott és büzdött szem bál serteséinknek nyujtson tápanyagot, s imé csapás után csapás; megkezdődött a sűrű esőzés, mely még maig is tart és most csaknem kétségbeesve szedünk, mert ezután már csak havat várhatunk reá. Nem lehet fájdalom nélkül tekinteni, mi módon készít a szegény földmivelő e gyenge gabonából edeleit; meghevíti sütökemencéjét, beveti a vízzel teljes malét, ez kívül megfeketedik, megsül, belül pedig, mivel csuszaja a nonplus ultráig tele van vízzel, semmikép nem szárad ki, szóval semmire sem lehet felhasználni. Vetése csak annak van, kinek módja volt pénzen venni azt; mit tegyünk tehát, hogy nézzünk még a jövő élére is?

Nem lehet továbbá megilletődés nélkül nézni, miként a szabad közpolgárok mily potomában kénytelenek felvőket eladni, itt egy hold első osztályú szántó 12, legfeljebb 16 o. é. frt.

És mit tesz a miveletlen néptömeg ilyenkor, tán abban jár, hogy miként a mivelt lelkű, felvilágosult eszt, egyesített erővel magát, vagy legalább nődait a nyomortól megmentse? nem, ő gyáván játszó labdaként adja magát át sorsa kemény mostohaságának; gyermekeit, kiket iskolázatás által e vakásból könyyen kivethetne, nem lehet rábírní, hogy taníttassa és így ezek is koldusbotra vannak jutva.

Helységünk a jégverés után meglehetősen pénzügyben részesült, annyira, hogy ha e pénzüsség ezélszerűben lett volna kiosztva, kétféle eredményt hozott volna; csaknem 700 o. é. frt osztódott ki augusztus és szeptember táján szegényeinknek; valjon ha azon ősszeggel 1400 véka gabonát vetek volna az illetők és elláták volna helységünket magbuzával, nem lett volna tövösebb s nem várnánk-e legalább aratások? hiszen a magas, illetőleg kegyes adakozók, t. i. ő Felsége 400, gróf Gyulai Lajos ő méltósága 200 és Arad város lelkes lakói 90 o. é. frtokat egy küldének, miszerint a lehető legcélszerűbben osztassék ki; hanem hagyjuk most ezt, késő már a panasz, máskor, ha lesz mivel, jobban gazdálkodunk.

Pásztor.

KÜLÖNFÉLÉK.

— (Necrológ.) Barátosi Szabó József, születt Grimm Borbára saját, egy gyermeke: József, Paulina férjezett Matieka Károlyné és gyermekei: Antal és nője Csiki Ilka és gyermeke, egy Károli nevűben vigasztalhatlan szívvel jelentik szeretett férje, illetőleg édes atyjának és nagytatyjának barátosi Szabó Józsefnek, mint nyugalmazott bányászti udvari számvényvező tiszteket élete 75-dik boldog házassága 44 dik évében folyó hó 13 dikán déli 12 órákor rövid szenvedés után gyászol kimúltát.

A boldogultnak hiltetemei folyó hó 15-én saját kívánatára a sz. istváni családi sírkertbe fogtak kikisérteni, miután a szokott halotti szertartás a régi baromvászár-utcai házában reggeli 9 órákor megtartatik.

— Rettegi ref. lelkész Köblös István maga, s öt gyermeke nevében szomorúan jelenti, neje k. gőrgényi Nagy Anna né a hó 6 kán élte 40-dik évében történt kimúlását. A végtisztelet a hó 8 kán tartatott bethleni lelkész Csűrös József tartván a gyászbeszédet, s dézsi lelkész Medgyes Lajos az emlékebeszédet.

+ Muzeumnak tegnapelőtt tartott tudományos ülése szép számu közönség előtt folyt le. Finaly Henrik titkár az Arpád-orkermeiről értekezén, egyzersmind bemutatótt egy eddigelő merőben ismeretlen Arpád-orker magyar pénzét, melyen semmi talírat nincs. E becses érmet a fíradhatlan buzgalum, s muzeumunk körül eddig is annyi érdemet szerzett Torma Károly szíveségéből bírja most egylettünk. Finaly ur után dr. Hincz, a növénymérgek egy részéről tartott nagyon érdekes s szép készültseget tanusító

felolvasást. Sajnáljuk, hogy lapunknak korlátozott tere nem engedi e két értekezletet bár kivonatban közölni.

+ Mint halljuk, Rózsáné asszony szabadság idejét felhasználva, néhány hétre el-távozik színházunktól. Ez időre — ha igaz — Follins közönségük előtt még mindig oly kedves emléken élő Szűllősi Rózsát szándékozik vendégszereplésre meghívni.

+ Cseke Sándor, mint magát nevezi, a „Pester Lloyd“ műtészéje jelenti, hogy Herczka zongora művész közlebbi hangversenyben Institoris és Dalnoki Róza kisasszony is közre fognak működni.

— A Redout teremben vasárnap egy párisi zongoraművész Herczka Zsigmond, és Cseke Sándor pesti hegedűművész által rendezendő hangversenynek műsorozata. 1-ső szakasz: 1. Nyitány a „Portici néma“ címűt operához, írta Auber, előadja a cs. k. zenekar; 2. Magyar dalok, éneklí Institoris ur; 3. a) Gyászdal, (Elegia) írta Ernst; b) Az őrdög trillája (Le trille du diable, sonata, a 17-dik századból), írta Iartini; mindkettőt hegedűn előadja Cseke Sándor; 4. Dal, éneklí Dalnoki k. a. 5. „Capriccio brillante“, Mendelssohn-tól zenekar kísérete mellett előadja a hangversenyző.

Második szakasz: 1. Nyitány Verdi „Nabuko“ címűt operához, előadja a cs. k. zenekar; 2. a) Hazámak, magyar dallam, b) „Souvenir de Muskau“ írta Wieniawsky, hegedűn előadja Cseke Sándor; 3. Concerto de Weber, zenekar kísérete mellett előadja a hangversenyző; 4. Kettős „Belizár“ címűt operából, írta Donizetti, előadják Dalnoki k. a. és Institoris ur; 5. a) Impromptu, írta Chopin, b) Fonódal, írta Mendelssohn, c) Rhapsodie hongroise, írta Liszt, előadja a hangversenyző.

+ Az erdélyi vasutügyre vonatkozólag írják Bécsből: A kereskedelmi ministerium legújában ismét három vállalkozónak megadta egy év tartamára a kért engedélyt magyar vasutak előmunkálataira. Így lovag Popovics Mihály földirtokosnak s a bukovinai gazdasági egyesület egyik elnökének, ki a Mármaros-Szigetről a bukovinai Kornulundsi-ig, Moldvaországban át Odessára vezetendő vasúthoz való csatlakozással tervezett gőzmozdony vasutvonal előmunkálatait már elke-szítette, a Szigetről Naményen át tervezett vasutvonal előmunkálataira, mely vonal Tokajnál csatlakoznék a tiszamélieki vasúthoz. A pest-losonci vasut- és sz. István-közös-bányatársulatnak a Hatvanról Gyógygyőre tervezett szárnyvonal technikai előmunkálataira. Végül marionesei Manz Antal jacobényi földirtokosnak a Gyulafehérvártól Marosvásárhelyen, Szász-Régenen, Beszterczén stb. át Szucsávrá tervezett vasutvonal előmunkálataira, mely vasut Beszterczéről Dézsen és Sz. Újváron át Kolozsvárra és Déztől Nagy-Bányán és Szatmáron át Nyiregyháza vezető szárnyvonalakkal bírta.

+ Az arad szebeni vasut tárgyában azt hallja a „Presse“, hogy a bécsi hitelintézet azon gondolkodik, nem kellene-e óvást tenni a hadügyministerium eljárása ellen a nevezett vasut engedélyezése tárgyában. Az ajánlko-zásra pályázatot hirdetett jelentésben az volt mondva, hogy egyenlően előnyös feltételek mellett a hitelintézetnek fog elsőseget adni a kormány, Már pedig, habár Pickering ur csak 40 millióért, s így a hitelintézetnél olcsóbban igéri kiépíteni a vasutat, az egész szerződés hátrányosabb, mint az, melynek kötésére a hitelintézet már előbb késznek nyilatkozott.

+ Gyűgyacsak vasutunk ügyére vonatkozólag írják, hogy az erdélyi vasut-kérdés tárgyalására kiküldött bizottmány első ülésében csak önmagát szervezte. Az előleges beszélgetések mu'atják, hogy a kormány egyoldalú intézkedései éles bírálatra találnak. Erdesk ismerni a romániai kormányval folytatott alkudozások eredményét. Nem rég ezélt érkezett meg Eder báró, bukuresti osztrák consul jelentése, mely szerint Cusa hg nem akar alkudozásokba bocsátkozni, miután kormány részéről még most is Orsova van csatlakozás-pontul kijelölve, dacára Austria határozott kijelentésének, hogy ezen ponton a vonalok találkozásait soha sem engedi meg.

+ Marosy Szilárd, ha jól tudjuk Gozlau Leonak egy igen érdekes regényét dramatisálta, mely közlebből „Henriette“ cím alatt fog színpad kerlőni. Újfalusi né asszony jutalomjátékául. Marosy ur a mult években már színpadra hozott egy csinos vigjátékot, óhajtnak, hogy hasonló sikert arasson „Henriette“ is.

— Felhívás. A „Budapesti szemle“, mely irodalmiában ugyan még eddig egyedűl áll, de hasonczélú testvérei a tudományos műveltség jelentékenyebb fokán álló egyetlen európai nemzetnél sem hiányzanak, sőt többnek irodalmában számosan jelennek meg, köszönet érte az áldozatban kifáradni nem tudó szerkesztőknek és komoly-irányú irodalmunk több buzgó barátának, csakugyan nem szűnik meg. Sőt a jövő évvel kezdődő új fo-

lyam nagyobb terjedelemmel, még ezélszerűbb berendezéssel fog megjelenni. Nem kétlem, hogy a Királyhágon inneni magyar értelmiség ezutánra se fogja ezen folyóirattól — csak saját haszna tekintetéből is — eddigi példás pártfogását megvonni.

— Az új folyamat M. Lónyay Menyhért és Csengeri Antal urak fogják egyestűl szerkeszteni. E nevekkél többször találkoztott a nagyérdemű olvasó közönség minden téren, hol honunk egy szellemi, mint anyagi felvirágzását tollal vagy tettel kellett előmozdítani, mintsem hogy a folyóirat további kitűnő jellességére nézve e nevekkél foglalt biztosíték-ra szükségem lenne a t. cz. olvasó közönség-felgyelmeltetnem.

Téhat csak annyit bátorodom, előfizetni szándékozó honfitársaimnak tisztelettel tudtára adni, hogy az előfizetési díjt, mely egy egész évi 10 füzetes folyamra 12 frt, félévre 6 frt osztr. értékben, a könnyebb és — a díjnak postán elküldési költsége megkímélése által — kevesebb költséggel járó előfizethetés tekintetéből, megbízatásom következtében úgy most, mint máskor az ezutáni folyamokra én is mindig elfogadom; csak kérem méltóztatassanak a díj beutalásakor lakásukat és az utolsó postát, melyről a „Budapesti Szemle“t kivenni akarják, velem pontosan tudatni.

Kolozsvárt, december 16-án 1864.

Takács János s. k.

ev. ref. tanár.

POLITIKAI HIREK.

Austria. Bécs, dec. 11. Az „Ostd. P.“ „béke és barci párt“ ezim alatt megjelent cikke a két árnyalat közti tusáról elmélkedik. A polgárság — úgy mond — őszintűn ve az 1859 ki hadjárat óta folyton növekedő államadósság és adóterhek által, béke után sobajtozik, — míg a harci párt, mely nagyon érzékeny a katonai becsületre, s a kölcsönt kamatosító szeretné visszafizetni, karddal akarná a csomót ketté szelni. Innen van talán az is, hogy a hadügyministeriumban ezen véleményhez ragaszkodnak, miszerint a háboru kifizető előtt áll. Némelyek szerint annak oka is ebben keresendő, miért ad Austria Poroszországnak engedményt engedményre. A két német nagyhatalom e furesa szövetségeről mondá közlebből egyik képviselő: Austria mindig rögtön fizeti a szövetség árát, míg viszonzásul csak jövőre nyert ígé-reket. A hadügyér nyilatkozata szerint e viszonzószolgálat ideje sincs távol, ha t. i. a birodalom épességét kellend védeni.

Bécs, dec. 12. Befolyások körökben — írja a „P. L.“ bécsi levelezője — a helyzetet jellemző szavakat említenek. A porosz és a középállami szövetség értékeiről volt szó Austriára nézve. „Mondjon csak valamit — szolt az előbbi védője — mit a középállamok mellettnik vagy értünk eselekedtek?“ — Megki-erlem, — volt a felelet — ha Ön képes valamit mondani nekem, mit Poroszország nem ellentik eselekedett. Hirszerint a lengyel reichsrathok a holnap iülésben indítványozni fogják, hogy Rogawski ügyének tárgyalása akkorra halasztassék, a midőn a kormány már elérteszté a galicziai ostonállapot kihi-rdésének okait és eredményét a febr. patens 13 S. értelmében. Minthogy a képviselők háza sem feliratának következményeit meg nem előzheti, sem a feliratan kifejezett aggodalmakat nem ignorálhatja, valóban kíváncsoknak látszik, hogy a ház midáddig, míg maga az elv forog kérdésben, ne határozzon ily konkrét eset felett, akár a felirat értelmében, akár azzal ellenmondásban.

Angolország. London, dec. 6. A parlament egybeülése a jövő hónap közepére van megállapítva. A kabinetben tapasztalható előkészületek után itélve, a ministerium fő fi-gyelmét kiválképpen odaforodítandja, hogy állását ne csak az anyagi érdekekre nézve két-szálardítsa meg; hanem még nagyobb mértékben tényleges számokkal kimutatott eredményeit fogja idézni békes politikájának. Hallomás szerint igen jelentékenyek az ezen politika által elért megtakarítások; és még ezeknél is nagyobb eredmény leend kilátásba helyezve, mert Palmerston lord fel akarja használni a f. évben hasznatlanul történt ké-szülődések kiadásaira való visszapillantást részletes lefegyverkezést tárgyalandó javasla-tának támogatására. Sőt olyasmint is beszél nek, hogy Palmerston lord tudatta volna Szaj-na melletti barátjával, hogy egyik kedvencz tervét támogatni szándékszik; a mennyiben Angolország élő példát nyujtand a többi Eu-rópnak, a részbeni lefegyverkezésben.

Franciaország. Páris, dec. 9. Mesélik, hogy szombaton, 3-kán bizonyos magas dipl. egyén érkezett ide incognito Berlinből, a porosz követségi palotában szállt meg, s hétfőn Napoleon császár által fogadtatott Compiegneben. Ugyanaz nap még visszatért Berlinbe ezen porosz rendkívüli követ. A „Gen.

Corresp.“, mely e híreket kapja, nem akar felelni valóságukért.

A „Memorial diplomatique“ megnyugtató commentart hoz Mendsdorff gróf multkori beszédére. — A Quai d'Orsay-n ezen beszédet igen katonásnak és kihívónak találták. A régi bizalmatlanság, hogy az északi hatalmak között titkos egyetértés uralkodik, ismét meg-ujul. A távirda e mellett még elferdítve hozta meg Mendsdorff beszédének kivonatát, oly anynyira, hogy az olasz értelemű lapok a közle-ményből nagy zajt ütöttek. Ma már Debrauz ur az ellenkező irányban megint messzetéved, s igyekszik e beszédet a korábban a nevezett lap által kiadott famosus programmal egy-hangzásba hozni.

Ma hozatott ítélet, a választási igazgatások folytán vádolt, számszerint 13 ügyvéd és képviselő perében. A törvényszék ma pontban 11 órákor jelent meg. A terem ajtai azonnal bezárattak, és senkit se bocsátottak be, ám-bár még a vádlottak közül is csak kettő vagy három volt jelen. A terem ezen eljárás foly-tán üres volt, s lihetőleg éppen ez volt a célja a nagy pontosságának. Azon voltak, hogy a jelenlévők felett pontosabban őrköd-hessenek, és kikériljék az ítélet ellen nyilatkozható tüntetést, melyet okvetetlen ki kelle hirdetni. A bírák — a mi megjegyzésre méltó — az ítélet előterjesztése után azonnal el-hagyták a termet, s mások jöttek helyettük. A tett intézkedések, melyek következtében úgy szolván senki se hallá sem a védők, sem a vádlottak közül az ítélet közlését, a védők részéről tiltakozásokra szolgáltatott okot. Az ítélet maga kinos érzelmekeket ébresztte azok között, a kik jelen valának a teremben. Az ítéletet szó szerint közölni nem érdemes. A bírák teljes mértékben helyeslik a rendőri ha-tóságok eljárását.

Mac-Mahon tábornagy Párisba érkezett, kíséretében van az algiri főtitkár és hadsegé-dje; hír szerint a nemsokára megkezdendő tábornagi conferenciákban veend részt.

Olaszország. Turin, dec. 8. Híre ter-jedt, hogy Austria, Orosz- és Poroszország egyittleges jegyzéket intéztek az olasz kor-mányhoz, melyben a kormánysszék áttéle len tiltakoznak; hanem az egészen egy szó sem igaz. Austria nem is írhatna alá Olasz-országhoz intézett jegyzéket; a másik két kormány pedig nem tördök vele, akár Tu-rinból akár Florenczből kormányozzák azt az Olaszországot, melyet ők minden bekeblezé-sével egyhitt elismertek. Lamarmora dementi-jét ezen hírek okozhatták. A „Monarchia Ita-liana“ azzal fenyegetőzik, hogy majd ő fogja kénén teni Drouin jegyzékét, melyet nov. 7-kén Lamarmorához intézett, ha a külügyér nem közli azt. Ha ez nem tres szószátyárko-dás, akkor nem kis botrányra lehet számí-tani.

A kormány szükségesnek látta megezőfol-ni azon szállongó hírt, hogy a kath. hatal-mak ellen akarnak szegülni a székhely vál-toztatásának. Az egyezmény még e hó végeig szentesítetténi fog, hanem az átköltözés jövő májusig elmarad az építkezések s változtatá-sok miatt. Az orosz trónörökös sokat társalog a királlyal; sokan azt vélik, hogy értekezé-seik tárgya a pápa irányábani magatartás, s hogy Oroszország lépései az olasz kormány-körökben kiválólag helyeseltetnek.

Németország. Karlsruhe, dec. 10. Kormányunk jó viszonya Olaszországgal, mely nem régen követ kinevezésében nyilvánult, a turini udvarhoz, újabb bizonyítékot nyert. A nbg és Victor Emanuel kölcsönösen legmagasb rendjeleiket cserélték ki egymással.

Berlin, dec. 12. A keresztes lap az osz-trák alkotmányviszályt tárgyalja. Azt mondja, éppen mint Poroszországban, a kormányjogok megóvása forog szóban a parlamenti tulka-pások ellen s azon párttörökvések megzabolázá-sa, melyek a jogellenes alkotmány-magyará-zatot eszközül szeretnék használni, melylyel a monarchiai államhatalmat a végleges eldön-tési jogtól megfosztják. Mindkét állam közös érdekeikért áll harezban.

A „P. L.“ levelezője írja: A bekeblezési kérdésben ismét felakadás fordult elő. Udvari és kormány-körökben nincsenek egy vélemény a bekeblezés idejére s végrehajtásának módjára nézve. Bismark nem akarja Porosz-ország politikáját szilárdan megállapítani hi-vatalos nyilatkozás által. Hogy az utolsó há-rómbét alatti diplomatiai törekvések ide valának czélzóva, az nem szenved kétség. Habár a „Nordd. Allg. Ztg.“ tagadja Benedetti törek-véseit, az kétségen kívül áll, hogy Francia-ország ajánlkozási föltételei nem valának oly esábitók Poroszországra nézve, hogy azokért messze horderejtü kötelezettségeket vállaljon. Bismark vonakodása egyébiránt az udvarnál nagy befolyást gyakorló elemek hatásából magyarázható, melyek a keleti hatalmak szövetséget rendkívüli eréllyel pártolják. A mi-niszterelnök barátai nem titkolják, hogy kény-telen lesz e kettő közül választani, vagy Austriával és Oroszországgal, vagy Francia-orzággal szövetekezni. A katonai párt az ud-

várnál a keleti szövetséget sürgeti, s ennek érdekében a Schleswig északi részét illetőleg Oroszországnak s Velenczét illetőleg adandó engedményeket melegen támogatja. A szabad kéz politikáját elveti ezen párt, melyet leginkább Francia- és Angolország tudnának annak idejében, talán éppen Poroszország rovására felhasználni. A külügyminisiteriumban még nem határozottak. Bismark még hiszi, hogy csekély eszközökkel boldogulhat, s a király az ő részén áll.

Oroszország. Sz.-Pétervár, nov. 21. A szentpétervári és moszkvai egyetemi tanulóknak közt fölfedezett összeesküvés miatt befogott diákok püre befejeztetett, s az ítéletek a legfelsőbb törvényszék által is helyben hagytak. A fő bűnös Ballo d Péter 24 éves szentpétervári diák. Titkos nyomdát kezelt s lázító iratokat nyomott rajta és maga tervezte azokat. Polgári jogainak elvesztésére és 7 évi bányamunkára ítéltetett; társai pedig ki 2 évi, ki 8 évi nehéz fogságra.

A „Ruski lovalid” a chokanczok ellen folytatott harcát, s Chokand főváros elfoglalását, oly színben akarják feltüntetni, mintha ez csak a garázdálkodó türzsek fékezését célozná, hisz, mint a hivatalos lap mondja — Oroszországnak mi köze sincs Indiához, még csak nem is kacsint felé. A „France” arról értesítettik Odessából, hogy az orosz kormány újabb lépéseket szándékozik tenni a katolicizmus ellenében; hogy Odessába egy csász. ukázát fognak, mely a latin egyházat zsinat alá fogja rendelni, s a papi nőtlenséget eltiltja.

Schweiz. Genf, nov. 29. A „Schw. M.”-nak írják Genfből: Mindenféle nevezetes hírkering itt azon fölfedezésekről, melyek a genfi összeütközést terjedelmes térré viendők. Fa-zy — úgy látszik — oly titkokkal rendelkezik, melyek biztosítják, melyek kiadása ellenében befolyásos férfiakat is megbuktatva Egyelőre az ilyen körülmények ovatosan vevendők. — Baselben és Genfben még mindig Napoleonellenes gunyiratokat üldöznek.

Amerika. Uj-York, dec. 1. Shermanról csak a déli hírlapok útján lehet hírekhöz jutni. Ezek szerint Sherman tábornok ellenállhatatlannul nyomul előre Georgia dél-keleti részei felé, s hibetölg Savannah ellen.

Déli tudósítások szerint Sherman már elfoglalta Georgia fővárosát Milledgeville-t és Gordont, mely utóbbi város az egyenesen Savannahba vezető georgiai középpontú vasúton fekszik. A déli lapok azon állítása, mint ha Sherman 10,000 emberből álló lovasságát a Milledgeville alatt folyó Oconee mellett az átkelés megkísérlésekor megverték volna, legkisebb hitelt sem érdemel.

Az egész Dél iszonyu izgatottságban van, és Sherman feltartóztatása végett mindenütt néphadakat igyekeznek gyűjteni. Bizvást fel lehet tenni, hogy ezen, többnyire aggasztóanból és gyerkőczükből álló had Sherman edzett veteránjaitól kellő távolságban fogják magukat tartani. E csűrbe tömeg legfőbb kiséletetheti Sherman előnyomulását, de Savannah elfoglalását nem képes gátolni. Brown államkormányzó, ki a fővárosból futással menekült, proclamatiót adott ki, melyben minden fegyverfogható embert az állam védelmére szólít fel.

Ujabb. Páris, dec. 5. A tábornagyok első tanácsulása, mely holnapra volt kitélve, elhalasztott, hogy a Páristól távol levő tábornagyok is megérkezzenek.

Páris, dec. 10. A „France”-hoz egy Turinből jörlétesült személy által intézett levél szerint, egy legújabbban Turinban tartott hadi-tanácsban elhatározott, hogy Olaszország nem fog lefegyverkezni, a bécsi birodalmi tanács keblében tett nyilatkozatok tekintetéből.

Másrésről a „Patrie”-nak Turinból azt jelentik, hogy a Lombardia, Romagna, Umbria, s a határgrófságokban besorozott, 1839. korszálybeli tartományi katonák nagy része határozatlan szabadsággal haza fog bocsátatni. Az „Italia militare” nem közli ezen hazab-

csatandók létszámát, s nem jelöli ki a hadügyminisiteriumra nézve abból eredendő megtakaritást.

Berlin, dec. 11. A „N. Pr. Ztg”-nak írják Varsóból: Brzsko csapatvezér még mindig a lublini kormányzóság területén garázdálkodik és csapatával a lukowi s szomszéd kerületekben sok kegyetlenséget, meg rablást vitt véghez. Mióta Maniukin tábornok erősen üldözi, elbocsátá embereit, a kik most saját számlájukra gazdálkodnak. Hatot a parasztok fogtak el közülük. Brzsko majd kozáknak, majd nőnek öltözködve csatangol és hogy a parasztok ellen biztosítsa magát, a hajak phosphorizálása által fénylő fejfel mint „szent” jelenik meg, és a pór nép hiszi ezt annyivalinkább, mert társai már előbb kihiresztelték felüle e dolgot. E csapatvezérnek még el nem fogott hívei közé tartoznak Pafnucy és Bujanek, Latowicz városka lakói Podlachiából.

Róma, dec. 5. A pápai szék azon esetre, ha az egyházi javak világiasítása véglegesen kimondatnék, azzal fenyegetőzik; hogy az

olasz püspököket passiv ellenállásra utasítandja, sőt a kiközösítéssel is fel fog lépni.

Páris, dec. 10. A tunisi ügyek bonyolodnak; míg Franciaország a beyt független állásban kívánja megtartani, Anglia a török felsőbbség határozott elismertetésének keresztül vitelében munkál.

Bécs, dec. 13. A „Botschafter”, azt írja magának Párisból, hogy ott már foglalkoznak a trónbeszéd készítésével, a külügyek csak futólag és békésen lesznek érintve, a belügyeket fogja a részletesen tárgyalni.

Páris, dec. 11. A „Gazette de France” római hire szerint a pápa, Antonelli és a nápolyi király ellen merény volt készülöben; a gyanuba vett 3 egyén elfogatott s a Szt. Mihály börtönben várja elítélését.

Páris, dec. 13. Turini lapok Lamarmora visszalépését emlegetik; helyét Ratzai folytatná el. A porosz-francia kereskedelmi szerződést ma írják alá, a nélkül, hogy Ausztria valami engedményt nyert volna.

Erdélyi		Alsó ausztriai mérő: vagy is két nagy véka.					Marhab. fontja.	
		Tiszta búza.	Rozs.	Árpa.	Zab.	Törökbúza.		
piaczi árak:		k r a j c z á r o k b a n.						
Besztercze	dec.	6.	300—300	—	140	72	220	10
Brassó	"	9.	328—328	186—162	184—162	94—86	292	14
Dézs	nov.	29.	330—310	230—210	—	120—100	240—200	10
K. Fehérvár	dec.	3.	348—338	200—180	—	130—120	160—150	11
Kolozsvár	"	15.	280	160	140	80	120	13
M. Vásárhely	"	8.	372—310	210—104	—	105	244	10
N. Enyed	"	8.	392—340	260—240	—	120—90	160—160	11
Szamosújvár	"	12.	280—250	160—140	—	100—90	180—160	12
Szászváros	"	10.	360—340	220—200	—	130—124	170—160	10
Sz. Régen	"	1.	340—300	200—180	150—140	88—78	280—160	11
N. Szeben	"	9.	373—320	213—200	—	127—113	240—213	13
Sz. Udvarhely	nov.	29.	400—400	200—200	—	75—75	300	12
Torda	dec.	3.	346—280	160—150	134—130	96—90	160—150	12

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DANIEL.

NEM HIVATALOS.

(311) **Előfizetési felhívás** (1—3)
a N. Szebenben megjelenő

„ERDÉLYI HETILAP”-ra
Egész évre 6 frt. Félévre 3 frt. Évnegyedre 1 frt 60 kr.
Hirdetések legjutányosabb ár mellett vállaltatnak el.
N. Szeben, december 14-én, 1864.

Az „ERDÉLYI HETILAP” kiadó hivatala, nagy piac 117. sz.

(306) ^{17/12} (4—4)

A december 21-kén leendő nagy **pénzsorolására** Majnai-Frankfurt városának, melyen 200,000, 100,000, 50,000, 30,000, 25,000 20,000 forintos nyeremények huzatnak, eredeti részlet sorsjegyek (nem igérvények) **5 o. é. ftrjával**, játéktérvek és nyereménylisták ingyen — kaphatók **DÖLL J. H.** nagykereskedő háza által Majnai-Frankfurtban.

(275) (7—24)

Nem kell többé csukamáj-olaj!

jódtartalmu reték-szörp

GRIMAUULT és TÁRSA, párisi gyógyszerészek, rue de la Feuillade 7. sz.

A párisi főköroda-orvosok bizonyítása szerint, a mely több egyetem mutatóványában és kísérletében látható, e szörp legnagyobb sikerrel alkalmaztatik a csukamájolaj helyett, a melyet jóval felülmulja. Gyógyít mellbetegségeket, skrofulát, vér vizkört, a bőr halvány-ságát és zsibbadását, étvágyhiányt, s vértisztítás által erősíti a szervezetet. Szóval a leg-obb tisztítószér. Soha sem fogja el a beleket s a gyomort, mint a hamuszir és vas-jód, s nagy sikerrel használtatik gyermekeknek is, a kik mirigyben szenvednek. Dr. Cazenave a párisi St. Louis kórháztól különösen ajánlja bőrbetegségeknél. Kapható az osztrákbirodalom minden nevezetesebb gyógyszerüzarában.

Kolozsvárt: **WOLFF J.** gyógyszerüzarában kapható.

(303) (2—3)

Első

zenemű kölcsön-intézet.

A régen érzett hiány egy zenemű kölcsön-intézet után, rábirt egy olyat a fels. sár. fő-kormányzók 1864 május 6-rol 13,838 sz. a kelt magas engedélyével **Szebenben** alapítani. Alólírtnak gazdag kölcsön-intézet 4000 számon felül foglal magában minden osztályból, ugy klasszikus mint tánczenét és tanulmányokat stb. a legújabb zenemű-jelenségek nálam mindig készen lesznek.

Az előfizetés feltételei helyt állanak 3 frt betétből és 1 frt 50 kr. havi illeték-ből; vidékre 5 frt betétből és 2 frt 50 kr. havi illetékből.

Videki t. előfizetőkötől hozzá intézett közelebbi kérdésekre posta fordultával terjedel-mesen felel, s megrendeléseket, az őszzeg beküldése mellett pontosan teljesít.

Helybeli t. előfizetők részére a zeneművek minden hétfőn, kedden, szerdán és pénteken, d. e. 9-től 12-ig, d. u. 2-től 5 óráig adtnak ki.

Lakhelye van Szebenben, a vizutczában a Dr. Arzféle házban 168 sz. a föld-szint balra.

LUSEETICH EUGÉN.

(160) ^{17/12} (17—*)

Szülőknek!

A gyermekek részére megkiváncsolt legjobb egészségnek fenntartása tekintetéből figyelemzetem a t. szülők az én biztos hatás és általán kedvelt „**Gilisza csokoládémra**” és tiszta lélekkel tanácsolom a t. szülőknek, gyermekeiknek — akár van gyanu gilisztás állapotra akár nincs — minden 3-dik hónapban e gilisza elleni szert beadni, az ok, hogy miért? azon gyöngyölkéken olvasható, melyekbe a szeltekék takarvák a használati utasítással együtt.

A megrendelések azonnal, a birodalom minden részére a legbiztosabban posta után vétellel teljesíttetnek alólírt által. — **1 darab 20 kr és csak nálam 6 darab 1 forint.**

KRÖCZER AGOSTON, s. k. gyógyszerész Tokajban.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár Melléklet: Ráth Mór újabb irodalmi vállalatai.

Karacsoni és ujévi ajándékul.

STEIN JÁNOS
könyvkereskedésében kapható:

CSEMEGÉK

kisebb gyermekek számára;

melyekkel családok, kisdudók, és elemi tanítókna kedvesedik

GÁSPÁR JÁNOS

nagyeneydi nevelőtanár és képezdeigazgató

Harmadik javított, 9 beszély- és 170 vers csemegével bővített kettős kiadás; névszerint: egyik íróvelinre nyomott diszkiadás 2 gyönyörű színezett, 2 könyomásu és 23 famet-szesti képpel.

20 1/2 nyolczadrét iv, diszes borítéku keménykötésben 2 frt 60 kr.

másik szep fehér papíru népies, iskolai kiadás, 2 fekete könyomásu képpel.

20 nyolczadrét iv, csinos borítéku kemény kötésben csak 1 forint.

Midőn a „Magyar-olvasókönyv”-éről hazaszerte dicséretesen ismeretes t. szerző-nek fennevezett, s utóbbi tökéletlenebb kiadásunkban is mind az ítézet, mind a szülők és tanítók, mind a kedves kisdédek részéről oly meleg részvételt fogadott, kedvenz művét, egyszersmind az Olvasókönyv előcsarnokát, megíjodott s egyharmadrészen bővített, illetőleg számos gyönyörű képpel illusztrált alakban újra világ elé bocsátjuk: elégnek véljük csak röviden érteni a t. szerző vezérelve s könyvünk gazdag tartalmát — Szerző lélekani igazságának tartja, hogy csak az ragadja meg a gyermek szellemét, mi saját kedélyes világából van merítve, érzékelhetőleg és derűtlen e öadva; mi magában is érdekel bir, és egyszersmind a felnőtteknek is kedves olvasmány. Mert nagy tévedés ám azt hinni, hogy a mi a felnőtteknek unalmas, éldelhetlen (mint sok gyermekbeszély és verselés) az a kisdédek költőies kedélyének éppen jó!! A gyermekeknek mindenben csak a legjobb a jó.

Ezen elvek világánál tanulmányozó szerző a hazai és külföldi gye mek-irodalom termékeit s a magyar nép ajkán forgó gyermekmesék, dajkajarmekét, jáékok és dalokat. És ezeknek gyöngyeiből s ezeknek szellemében dolgozva néhány szakértő barátja közremunkálásával, nyújt jelen gazdagon megbővített kiadásunkban 91 beszélycsemegét, megannyi kedélyes gyermektörténetekét, s 476 versecsemegét. Ez utóbbiak közt van 40 dajkaram, tréfa és enyelgés; 23 öiben és térdén tartott kisdédek játékrime; 20 atató és bölcsődal; 43 állat és egyéb természeti tárgy; 37 hangutánzás; 44 vegyes gyermekdal; 79 játék és játékrim; 19 évszaki dal és festés; 33 mese és rege; 49 beszéd- és emlékgyakorlat; 35 vallásos hang és ima; 53 talány és talalós kérdés.

A gyermekszoba, a családi tűzhely, a kisdudóvadás és az elemi s nép/ánodák kezdő osztályai a maga nemében egyetlen — s a népies kiadásnak lehető csekély árszabása mellett a szegényebb sorsuak által is megszerezhető — kuttforrást találnak itt, melyből ártatlan kisdédeknek a csecsemőkora kezdve, egész két éves korukig, a legegészségesebb kedélyes és magyar táplálékot merithetik, s valamenynyit oly módonban, a mint éppen elbeszélő kell.

Kolozsvár, december 1864.

STEIN JÁNOS, kiadó.

Képek a hazai történelemből. Ifjuság számára. Szerkeszté Táncczos János. Ára 50 kr. Diszkiadás, hat színezett képpel. 1 frt 60 kr o. ért.

A kis Andor és Zoltán könyve. Elemi Magyar Olvasókönyv. Mindkét nemű népiskolák I-ső és II-dik osztályainak számára írta Pánczél Ferencz. Tizenkét csinos fametszettel. Ára kemény kötésben 50 kr.

A vegytan iskolája. Dr. Stöckhardt után dolgozta Berde Áron természettudományok tanára és a magy. tud. akademia I. tagja. Második átdolgozott kiadás. Ára 2 frt o. ért.

Kassay Adolf. Virágfüzér és társas mulatságok, kérdések és szám-szerinti feleletekben. III-ik bővített kiadás. Szép színezett borítékban 40 kr.

Képek a természetből. A felderült növényedeknek Vagner Ármin után felmutatja Kovács Antal. 10 könyomatu képpel. Ára 1 frt.